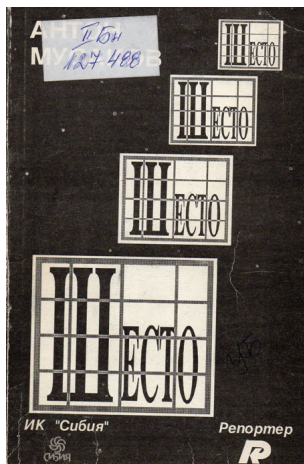

Шесто управление като опорна точка на режима на БКП

Написано от Христо Христов
Неделя, 19 Януари 2014 13:15

---

*„В държава като нашата, в която фактически имаше само една партия [БКП] и тази партия не разделяше властта с никоя друга, обективно органите на сигурността и обществения ред от органи на държавата се превръщат в органи на управляващата партия”. Признанието е на последния началник на Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия ген. **Антон Мусаков**, направено в началото на прехода.*

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) ви представям неговата книга **„Шесто”**, един от първите мемоарни разкази на ръководни кадри в ДС след 10 ноември 1989 г.

Нейното съдържание противостои на твърденията на бивши офицери от репресивния апарат на БКП, които днес се опитват да заблуждават обществото с твърдения, че са работили за България и нейната национална сигурност, искайки от кръга около Станишев в БСП да бъде закрыта комисията по досиетата.

Кой е Антон Мусаков

Ген. Мусаков (1933-1998) е последният началник на Шесто управление, станало печално известно като политическата полиция на комунистическия режим. Той го ръководи в периода 1985-1989 г. Завършил е философия в СУ „Св. Климент Охридски” (1956), след което работи като завеждащ отдел в ЦК на ДКМС.

Шесто управление като опорна точка на режима на БКП

Написано от Христо Христов
Неделя, 19 Януари 2014 13:15

Постъпва във Второ главно управление на ДС през 1966 г., а през 1968 г. е преназначен в новосформираното Шесто управление, където работи до 1990 г. Бил е първи секретар на партийния комитет на МВР (1974-1978). Кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП (1986).

За кого работи Шесто управление

Признанието на ген. Мусаков, че при тоталитарния комунистически режим тайните служби, включително и Шесто управление, са работили за БКП, е вярно и той не го крие.

„Историята и нашият опит ни учат, че всяка партия, малка или голяма, силна или слаба, управляваща или не, обективно, без да съзнава, защитава преди всичко своите интереси, изпълнява волята на своите членове, идентифицира своите виждания с националните. Колкото и да са прогресивни, демократични и народни, каквито и принципи да провъзгласяват, рано или късно, малко или повече, особено управляващите партии обявяват своите интереси за общонародни, стремят се те да станат норма за цялото общество”, пише генералът.

Агентурата – опорна точка на Държавна сигурност

Последният началник на Шесто управление посочва, че опорната точка (през 1991 г. генералът използва същия термин, станал популярен през 2013 г. като част от негласната стратегия на БСП за публични действия и поведение срещу политическата опозиция и антиправителствените протести) на Държавна сигурност е агентурата.

В книгата си Мусаков отделя сериозно място на този въпрос. „Агентура вербуваха и

Шесто управление като опорна точка на режима на БКП

Написано от Христо Христов
Неделя, 19 Януари 2014 13:15

ръководеха не само редовите, но и ръководните служители на управлението. Цялостната работа на управлението за придобиването, конкретната работа обучението, възпитанието и проверката на агентурата се осъществяваше в съответствие със задължителните и общовалидни документи”,
посочва той.

Според обяснението му агент на управлението е могъл да стане всеки български или чужд гражданин, който има необходимите обективни условия и субективни качества за работа.

„Под обективни условия се разбира дали има реална възможност да осигурява информация, която представлява оперативен интерес – контакти и връзки в среди и особено с лица, по които се работи или предстои да се разработват. Ето защо всяка вербовка се извършва строго, целенасочено, а не случайно и стихийно. В съответствие с това в началото на всяка година, след като се преценяваше къде и за какво са необходими агенти, се предвиждаха и съответните бройки. Плановете никога не са били догма, но тяхното изпълнение се контролираше и отчиташе като всеки план”, пише Мусаков.

Важно за лицата, които са вербувани е те да умеят да пазят тайна и да не афишират връзките си с ДС, а също така да могат да отсеиват важното от маловажното.

Как се е вербувало в Шесто

Антон Мусаков описва и процедурата, по която се стига до проучването на определено лице (кандидат-агент, бел. ред.) и вербуването му. Този втори етап се заключава в набелязване на възможните кандидати, тяхното изучаване и подготовка за вербуване. Ето какво казва за това последният началник на идеологическото управление на ДС:

„Лицата, определени от оперативните работници, се обсъждаха с преките им началници и едва тогава се разрешаваше цялостното им изучаване, както и предварителният контакт за преки впечатления, подготовка и ангажиране. Този метод на постепенно привличане най-често се прилагаше към ония лица, които работят с органите по идейни съображения.

Шесто управление като опорна точка на режима на БКП

Написано от Христо Христов
Неделя, 19 Януари 2014 13:15

В зависимост от случая предварителната работа продължаваше от един до няколко месеца и ако кандидатът се окаже подходящ и се прецени, че ще приеме сътрудничеството, се изготвяше писмено предложение за провеждане на вербовъчна беседа. Предложенията се утвърждаваха от правоимащите началници след съответни обсъждания с подчинените им длъжностни лица. Никой в управлението нямаше право да извършва вербовки, без да е предложил и да е получил писмено разрешение.

В предложението задължително се разработва и план за извършване на вербовката – кога, къде и как ще се осъществи това. Вербовките се извършваха в закрити помещения, срещите се определяха и организираха секретно и, като правило, с участието на по-старши началник.

Ако кандидатът приеме вербовката, се уточняват условно име (псевдоним), под който ще работи, начините на двустранна връзка с оперативния работник, времето и мястото за бъдещите срещи, както и първите задачи, които трябва да бъдат изпълнени.”

Той уточнява, че през първите две десетилетия на режима след 9 септември 1944 г. основният начин за извършване на вербовките е принудителният. „В практиката на други специални служби, а може би и в практиката на други поделения на министерството като основа за вербуване е използвано и материалното възнаграждение, но за Шесто управление такава основа не съществуваше”, допълва Мусаков.

Статутът на идеологическото управление

Генералът посочва, че първо главно и Второ главно управления са стояли по статут много над Шесто управление. Към тях той прибавя и Управление за безопасност и охрана (Пето управление на ДС, бел. ред.), което той дори определя като „суперуправление, с което не бихме могли дори да се сравняваме нито с положение, нито по задачи, а още по-малко по щат”.

Шесто управление като опорна точка на режима на БКП

Написано от Христо Христов
Неделя, 19 Януари 2014 13:15

Между Шесто и всички останали поделения на министерството съществува тясно сътрудничество и взаимодействие. „Не е имало по-голяма оперативна задача, която да е решавана само със силите на едно управление”, пише Мусаков.

Контролът над интелигенцията

„За основно направление в работата на Шесто още от създаването му се смяташе агентурно-оперативното обезпечаване на художественотворческата и хуманитарната научна интелигенция и средствата за масово осведомяване. Това продължи до 1984-1985, когато дейността по терора и възродителния процес на практика я изместиха на второ, даже на трето място”, разкрива Мусаков.

Той дори уточнява, че в управлението се е смятало за въпрос на чест да се работи в отдела, който отговаря за интелигенцията.

Шесто като цензор

„Не зная кой я беше измислил, но ние бяхме задължени да събираме информация за подготвящи се и появяващи се произведения на литературата и изкуството, в които има някакви отклонения от социалистическия реализъм или критика, та дори и само намеци за критика към партийната линия или нейния ръководител. Акцентът в нашата дейност се поставяше върху подбудите и мотивите на авторите, изясняваше се има ли странично, най-често чуждо влияние”, обяснява началникът на Шесто управление.

Получаваната информация се докладва по установения ред в министерството, откъдето тя е препращана към партийните и държавни органи, които взимат и съответни решения. „Много често за тях научавахме по странични пътища, а не по обратния път, както би следвало да става. Утвърждаваше се позиция, че ние сме длъжни да информираме, а какви решения ще се вземат, не е наша работа”, допълва той.

Взаимодействието с КГБ

„Отношенията ни с КГБ бяха точно копие на всестранните отношения между двете страни. Дори имаше и постановка, че двете министерства трябва да действат като единна кръвоносна система. Смяташе се, че ако в други области може да има различия, породени от национални и друго особености, в работата на органите на сигурността такива прегради не съществуват. Наистина връзките и отношенията с КГБ бяха възможно най-близки, най-тесни. Осъществяваха се на всички равнища и по всички направления. Затова особено помагаша представителството на КГБ у нас и нашата оперативна група в Съветския съюз”, пише Антон Мусаков.

Както другите отделни управления на ДС, така и Шесто е сключвало споразумения с аналогичната структура в КГБ, в случая с Пето управление за борба с дисидентите в СССР.

„Плановете за съвместна работа между двете управления се изготвяха за две или тригодишен период и включваха задачите по всички направления от взаимен интерес. По-голямата част от планираното се отнасяше до отделите, отделенията и дори до отделни оперативни работници. Премахването на общия и шаблонен характер на плановете и засилването на конкретността създаваше предпоставки за по-добър контрол от двете страни, а оттам за по-успешното им изпълнение”, не скрива Мусаков.

Непреиздавана повече от 20 години тънката книжка малък формат е забравена, а написаното в нея е важно и трябва да се знае, че е казано.

Мусаков Антон, „Шесто”, ИК „Сибия”, изд. „Репортер”, 1991 г., 127 страници.